

III етап. Остаточне скасування спрощеного оподаткування для суб'єктів малого бізнесу і переведення їх на стандартний режим оподаткування та впровадження спрощеної системи бухгалтерського обліку і звітності, зменшення ставки ПДВ, застосування податку на оціночний дохід замість податку на прибуток тощо.

Література

1. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: наук. вид. : в 6 т. / [відп. за вип. В.Д. Королюк]. – К. : НДФІ при Міністерстві фінансів України, 2004. – Т. 3: Розвиток системи податків як основи зміцнення державних фінансів – С. 84–85.
2. Лютий І.О. Проблеми та перспективи спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва в Україні / І.О. Лютий, М.В. Романюк // Фінанси України. – 2007. – № 6. – С. 31–38.
3. Молдован О. Спрощене оподаткування: реформа на користь уряду [Електронний ресурс] / О. Молдован. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2010/06/18/238979>.
4. Молдован О. Єдиний податок: скасувати не можна реформувати [Електронний ресурс] / О. Молдован. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2010/04/30/234326/>.
5. Указ Президента “Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва” від 28.06.1999 р. № 746/99 // Урядовий кур'єр. – 1999. – 07 липня.
6. Ярошенко Ф.О. Формування податкової системи України в контексті прийняття Податкового кодексу України (коментарі до пропозицій Міністерства фінансів України) / Ф.О. Ярошенко // Фінанси України. – 2010. – № 7. – С. 3–21.

УДК 351

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМИ РИЗИКАМИ: СУТНІСТЬ, ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ

Мерзляк А.В.

доктор наук з державного управління, професор

Кравченко Т.В.

аспірант
Класичний приватний університет

Annotation

In the article the constituents of process of forming and realization of the public policy are investigated in the sphere of management social risks. The essence and connection of all its elements is determined and the concept of definition is given the “public policy in the sphere of management social risks”. The scientific ground of the noted category and clarification of constituents of process will allow to promote efficiency of forming and realization of the public policy of management social risks as a key link of mechanism of state administration, that will enable to minimize, to neutralize and remove threat social stability.

Анотація

У статті проаналізовано складові процесу формування та реалізації державної політики у сфері управління соціальними ризиками, визначено сутність та зв'язок усіх її елементів, подано сутність дефініції “державна політика у сфері управління соціальними ризиками”. Доведено, що наукове обґрунтування зазначеної категорії та уточнення складових цього процесу дасть змогу

підвищити ефективність формування та реалізації державної політики управління соціальними ризиками як ключової ланки механізму державного управління, що, у свою чергу, дасть можливість мінімізувати, нейтралізувати та усунути загрози соціальній стабільності.

Ключові слова

Державна політика, соціальна політика, державна соціальна політика, соціальна сфера, соціальний процес, управління соціальними ризиками, державна політика у сфері управління соціальними ризиками.

I. Вступ

Українська держава і суспільство тривалий час живуть в умовах соціальної, економічної і політичної нестабільності. Стійкі кризові явища в політичній, економічній та соціальних сферах упродовж останніх двох десятиліть показали, що процеси формування правового і соціального характеру державності в Україні, перехід до демократичних форм політичної організації суспільства та ринкові трансформації економічної системи не були однорідними.

Стабільний економічний розвиток країни неможливий без формування соціально благополучного суспільства. Чим вищий рівень життя членів суспільства, тим більш розвинутим воно вважається. Світові тенденції підвищення витрат на соціальні цілі в національних економіках виявили ряд економічних протиріч. Змінюється структура соціальних витрат, відбувається диверсифікація джерел фінансування соціальних програм, відчувається дефіцит соціальних видатків, що в умовах світової економічної кризи призводить до поширення соціальних ризиків. Перелічені проблеми не минули й українське суспільство, для якого ризик це, насамперед, реальна загроза матеріальних і моральних збитків, яка руйнує життєву стабільність і відносно благополуччя населення. Перед Українською державою постає питання в гармонізації соціальних процесів і витрат суспільства у напрямі зняття та пом'якшення соціальних протиріч, оптимізації соціальних витрат суспільства і зменшення соціальних ризиків. Тому ефективно державне управління, яке буде відповідати стандартам демократичної правової соціальної держави передбачає перегляд механізмів формування і реалізації державної політики в соціальній сфері в цілому і системі управління соціальними ризиками зокрема.

Розроблення і здійснення державної політики в сфері управління соціальними ризиками має одне з першочергових значень у реформуванні соціальної сфери українського суспільства. Але на сьогодні ні наукова література, ні законодавчі документи не дають визначення цієї категорії.

Окремі складові цього явища є досить широко вживаними в науковій літературі. Основам аналізу державної політики та визначенню її змісту присвячені праці таких науковців, як О. Антонов, Т. Брус, О. Валевський, О. Кілієвич, О. Кучеренко, В. Ребало, В. Романов, О. Рудік, В. Тертичка, В. Шахов та ін. Теорію та практику державного управління і його відповідність державній політиці досліджують В. Авер'янов, В. Бабкін, В. Бакуменко, В. Князєв, В. Малиновський, І. Надольний, Н. Нижник, О. Оболенський, В. Скуратівський, В. Цветков, В. Яцуба та ін. Теоретичні основи і широке коло питань із дослідження проблеми соціального ризику висвітлені в працях вітчизняних і зарубіжних учених у сфері ризикології, соціальної полі-

тики, соціальної безпеки, соціального захисту населення, трудового потенціалу тощо. Серед цих розробок варто виділити дослідження вітчизняних учених: О. Амоші, В. Вітлінського, Е. Лібанової, С. Пірожкова, Ю. Саєнка, М. Фащевського, М. Чумаченка.

II. Постановка завдання

Мета статті – проаналізувати та обґрунтувати сутність дефініції “державна політика у сфері управління соціальними ризиками”, визначити складові, сутність та зв'язок усіх елементів процесу формування та реалізації державної політики у сфері управління соціальними ризиками як ключової ланки механізму державного управління.

III. Результати

Державна політика у сфері управління соціальними ризиками складається із двох компонентів, а саме поняття “державна політика” й “управління соціальними ризиками”. Поняття “соціальний ризик” ми розуміємо, як закріплену законодавством та визнану суспільством соціально значущу обставину об'єктивного характеру, з настанням якої громадяни (члени їх сімей) можуть втратити тимчасово або назавжди засоби до існування чи потребують додаткового матеріального забезпечення та не можуть самостійно її уникнути [15; 16]. Одним із важливих елементів, на нашу думку, який визначає згадану вище категорію, є поняття “соціальна сфера”, оскільки соціальний ризик це життєвий простір суспільства. Виходячи з вищевикладеного, ми вважаємо, що визначенню державної політики в сфері управління соціальними ризиками має передувати аналіз сутності та змісту державної політики, визначення особливостей складових цієї політики та поняття “соціальна політика”, “соціальна сфера”, “соціальний розвиток”, “державне управління соціальними ризиками”, з'ясування співвідношення і взаємозв'язку державної політики і державного управління, аналіз цілей і завдань державної соціальної політики.

Базовим елементом терміна “державна політика у сфері управління соціальними ризиками” є поняття самої державної політики. Державна політика є складним соціальним феноменом, який, як сфера вивчення державного управління, має засадничу двозначність. Трагування цього поняття різними науковцями подано у таблиці.

Таблиця

Аналіз визначення поняття “державна політика” вітчизняними та зарубіжними авторами

Автор	Визначення поняття
А. Вілдавскі [13]	Діяльність зі створення проблем, що піддаються вирішенню, яка не має фіксованої програми
М. Говлет, М. Рамеш [5]	Складні взаємозв'язки форм влади, типи проблем та організації держав в особливих підсистемах суспільства
О. Кучеренко [18]	Пріоритети управління державою, що фіксують стратегічні напрями економічної, соціальної, оборонної, національної, гуманітарної, екологічної та іншої внутрішньої, а також зовнішньої політики
І. Розпутенко [10]	Дії системи органів державної влади згідно з визначеними цілями, напрямками, принципами

	для розв'язання проблем у певній сфері суспільної діяльності
О. Іванова [11]	Результат політичного процесу, ідея, втілена в конкретний документ, затверджений законодавчою владою, який служить керівництвом до дії

Автор	Визначення поняття
	<i>дії повноважного органу влади, який має легітимні повноваження</i>
Р. Роуз [25]	Тривала серія більш або менш відповідальних дій та їх узгодження з метою прийняття конкретного рішення
А. Бега, В. Гнат, О. Сафін [1]	План, курс або напрям дій, прийнятий і здійснюваний владою, керівником, політичною партією тощо
Р. Кобець [17]	Ухвалення повноважним органом рішення, що спрямоване на вирішення певної суспільно значущої проблеми, яке послідовно реалізується всіма органами влади та державними установами; впровадження повноважних рішень та процеси, що їх породжують
В. Купрій [12]	Неперервний циклічний процес, що складається із сукупності послідовних дій, взаємодії елементів та інститутів з певними функціями, засобів, які спрямовані на досягнення певного наслідку
	<i>рішення уряду, що ухвалене і виконується</i>
Г. Пітерсон [2]	Сума урядових дій, незалежно від того, чи йдеться про безпосередню діяльність уряду, чи про його діяльність через своїх агентів, які впливають на життя громадян
Дж. Андерсон [2]	Цілеспрямований курс дій, яким слідує гравець чи група гравців стосовно проблеми або питання, що викликає стурбованість
	<i>дії, що реалізуються одним або декількома представниками влади чи державними органами</i>
Е. Янг, Л. Куїнн [28]	Це логічні дії (ретельно розроблений підхід або стратегія), що їх реалізує владний орган, який має законодавчі, політичні та фінансові повноваження це робити, які викликані реакцією на реальні життєві потреби чи проблеми, орієнтовані на досягнення цілі у спробі розв'язати або розглянути певні проблеми чи потреби в конкретному суспільстві
О. Дем'янчук [8]	Наміри уряду вжити певних заходів загального характеру для вирішення якихось значних державних завдань, тобто для здійснення державної влади
	<i>дії уряду, які мають логічну обґрунтованість</i>
Р. Айстон [4]	Ставлення урядової структури до свого оточення. Зв'язки уряду з його оточенням та авторитарне розподілення цінностей для всього суспільства
Д. Девей [4]	Держава та її проблеми
	<i>дії уряду, які базуються на монопольному праві держави вирішувати певні проблеми</i>
Д. Веймер, Е. Вайнінг [3]	Порада щодо державних рішень, які орієнтовані на клієнта і ґрунтуються на суспільних цінностях
Г. Ласвел, А. Каплан [28]	Запланована програма цілей, цінностей та дій
К. Фридрих [3]	Обраний державними органами напрям дій, який спрямовано на певне середовище, що допомагає реалізувати певні можливості або подолати перешкоди для досягнення бажаних цілей
Е. Афонін, Я. Бережний, О. Валецький [20]	Діяльність органів державної влади, яка спрямована на відтворення суспільного порядку згідно з визначеними цінностями та ідеями
О. Кілієвич, І. Розпутенко, Л. Ільченко-Сюйва, Н. Малиш, О. Романюк, Н. Василенко [9]	Курс дій (або утримання від дій), обраний органами влади для розв'язання певної суспільної проблеми або сукупності взаємопов'язаних проблем (орган влади може представляти будь-яку гілку влади від місцевого до центрального рівня залежно від специфіки і масштабів проблем та сфери компетенції органу влади)
	<i>спроба уряду реагувати на певні реальні життєві потреби чи проблеми населення</i>
В. Дженкінс [26]	Прийняття взаємопов'язаних рішень, що стосуються вибору цілей і засобу їх досягнення
В. Тертичка [27]	Відносно стабільна, організована і цілеспрямована діяльність/бездіяльність державних інституцій здійснювана ними безпосередньо чи опосередковано щодо певної проблеми або сукупності проблем, які впливають на суспільство
В. Романов, О. Рудік, Т. Брус [24]	Відносно стабільна, організована та цілеспрямована діяльність уряду щодо певної проблеми, здійснюваної ним безпосередньо чи опосередковано, яка впливає на життя суспільства
	<i>орієнтованість уряду на досягнення поставлених цілей, які вирішують суспільні проблеми</i>
Т. Дай [7]	Те, що уряд обирає робити чи не робити і що це змінює
Л. Пал [22]	Напрямок дії або утримання від неї, обраний державними органами для розв'язання певної проблеми або сукупності взаємопов'язаних проблем
А. Гейденгаймер [23]	Способи, причини й засоби впливу на конкретну діяльність чи бездіяльність уряду
	<i>рішення щось робити або рішення нічого не робити</i>
В. Вільямс [6]	Спосіб синтезу наявної інформації і результатів конкретних досліджень з метою створення основ для прийняття рішень і визначення подальших потреб в інформації щодо майбутньої політики
В. Шахов, А. Пойченко, М. Логунов, М. Пірен, В. Ребало, О. Валецький [14]	Певна форма політичної діяльності держави та її органів, "сукупність специфічних, неординарних дій, заходів та інститутів, за допомогою яких відбувається задоволення різноманітних інтересів диференційованого суспільства та їх узгодження з метою встановлення і збереження політичного та громадського порядку, досягнення злагоди і політичної інтегрованості суспільства
	<i>дії уряду як ретельно розроблений підхід або стратегія</i>

У цілому, на основі порівняння та докладного аналізу підходів до визначення змісту поняття "державна політика" ми вважаємо за потрібне запропонувати своє бачення визначення цієї дефініції: державна політика – сукупність повноважних дій та стратегічно орієнтованих цілей і принципів органів державної влади, які є реакцією на реальні життєві потреби чи проблеми, визначають шляхи реалізації поставле-

них цілей у процесі управління суспільним розвитком, з урахуванням інтересів усіх категорій суспільства, що узгоджується з національними інтересами. Державна політика у такому формулюванні виступає способом гармонізації і політичної інтегрованості соціуму, кінцевим результатом успішності якої є поліпшення якості життя громадян та гарантування соціальної стабільності.

Процес формування і реалізації державної політики є багатограним і складним. Існують різні підходи до процесу вироблення політики залежно від контексту та цілей, загальноприйнята модель, яку наводять як

українські, так і зарубіжні науковці, називається циклом політики (рис. 1). Вони наголошують на тому, що перевагою циклічної моделі політики є її здатність бути орієнтиром, а недоліком – брак гнучкості.

Рис. 1. Циклічна модель політики

За всієї різноманітності підходів до формування та реалізації державної політики потрібно зауважити, що сам процес її вироблення – це послідовний процес, який виокремлює всі складові суспільного життя, поліпшує його якість, гарантує соціальну стабільність та забезпечує національну безпеку країни. Саме останнє твердження доводить той факт, що державна політика співвідноситься зі стратегією державного управління. Питання взаємодії та співвідношення політики й управління є на сьогодні тим питанням, яке потребує серйозної дискусії на науковому та урядовому рівнях. Урядовці починають розуміти, що без достатньої уваги до розвитку науки державного управління неможливо говорити про реформування існуючої державної системи в цілому і таких її складових, як державне управління та державна політика, зокрема.

Вище викладений аналіз сутності, формування та реалізації державної політики показує, що вона полягає в інститутованих владних відносинах, спрямованих на відтворення суспі-

льного порядку згідно з визначеними цінностями та ідеями, а державне управління – це діяльність органів державної влади та їх посадових осіб щодо реалізації визначеної політики. Отже, політика й управління є конвергентними суспільними сферами, які об'єднує загальна природа походження, пов'язана із феноменом влади. Ці сфери впродовж історичного розвитку співвідносилися по-різному, але їх завжди об'єднувало уявлення про владу як про організовану силу, яка спрямована на врегулювання соціальних, економічних та особистих відносин. Вітчизняна наукова школа розглядає державне управління як особливий тип соціального управління, тому для нас досить важливими є, насамперед, управлінські засади формування та реалізації державної політики. З точки зору державного управління, для якого держава як соціальна організація є ієрархізованим соціальним процесом, процес формування і реалізації державної політики має певні особливості, що характеризують його сутність (рис. 2).

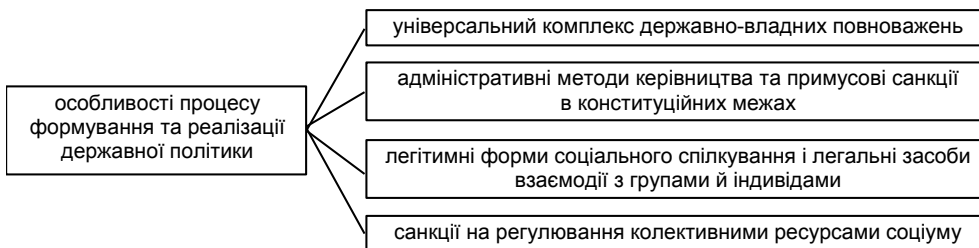

Рис. 2. Особливості формування і реалізації державної політики

Держава та регіони

Як зазначалося нами раніше, державна політика це певний стратегічний курс, що спрямований на розвиток держави та якого дотримується уряд. Спираючись на дослідження науковців у галузі державного управління вітчизняної школи Національної академії державного управління при Президен-

тові України [20], ми вважаємо доцільним наголосити на тому, що цілі і завдання процесу формування і впровадження державної політики є концептуальними положеннями у структурі механізмів сучасного державного управління, і саме вони доводять його коогезію та когерентність (рис. 3).

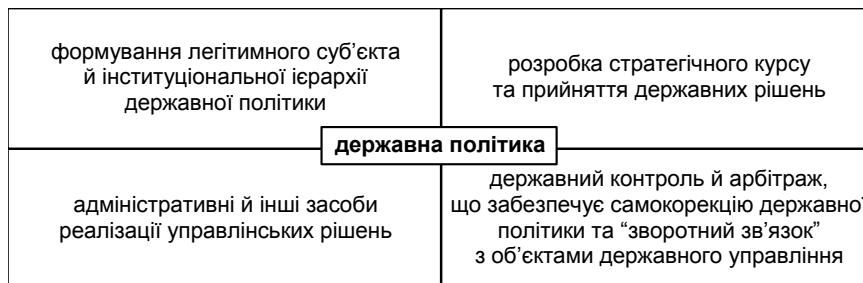

Рис. 3. Коогезія та когерентність процесу формування і реалізації державної політики

Дієвість державної політики і державного управління оцінюється за критеріями ефективності трьох головних складових стратегії реформування суспільства і держави: ефективність економічної політики, ефективність перетворення політико-правової системи та ефективність соціальної політики. Саме соціальна політика завжди декларувалася як ключова складова політики держави та офіційно на законодавчому рівні включалася в Україні до числа її найважливіших пріоритетів. З 2004 р. спостерігається суттєве посилення уваги до цієї складової як в офіційних державних документах та практичних діях державної влади, так і в програмних документах та публічній активності практично усіх політичних сил.

Існують різноманітні визначення поняття "соціальна політика", зокрема, більш повну дефініцію, на нашу думку, дають фахівці у сфері державного управління В. Скуратівський, А. Міхненко, Е. Макаренко в "Енциклопедичному словнику з державного управління": соціальна політика – "це комплекс заходів, який охоплює різноманітні напрями соціальної сфери суспільства і здійснюється державними та громадськими організаціями з метою підвищення добробуту та надання соціального захисту різним верствам населення" [10, с. 657], тобто спрямований на нівелювання соціальних ризиків.

Велике значення для людини мають сфери діяльності соціальної політики: соціальний захист (соціальне забезпечення), зайнятість, охорона здоров'я, житло, освіта, оскільки саме вони є чинниками, які покликані врівноважувати напруженість у суспільстві, що виникає під впливом соціальних ризиків. Надання послуг соціального призначення – основна функція особливої частини соціально-економічної системи соціальної сфери. Крім того, соціальна сфера виступає основним та найважливішим об'єктом

соціальної політики і є обов'язковим елементом діяльності суспільства та держави. Саме тут конструюється бажаний стан соціально-економічного розвитку суспільства.

У працях вітчизняних авторів, насамперед, професора В. Куценко, зроблені досить успішні спроби наукового аналізу соціальної сфери, який трактує її як "частину економічної системи, основна функція якої є надання послуг соціального призначення" [19, с. 27]. Соціальна сфера має надзвичайно багатоманітну, складну й динамічну структуру, яка характеризується цілим рядом взаємопов'язаних та взаємодіючих параметрів, що окреслюють соціальний простір, у якому живе, працює й відпочиває людина, де відбуваються усі процеси соціальної діяльності індивіда та соціуму. Основним інститутом, що дає змогу оптимально реалізувати всі цілі і функції соціальної сфери, є інститут державного управління, який впливає на стан і розвиток соціальних зв'язків між людьми, умови їх життєдіяльності і задоволення соціальних потреб.

Одним з елементів соціальної сфери, який сприяє її відтворенню, функціонуванню й розвитку, як зазначалося вище, є соціальний процес. Під соціальним процесом вітчизняна наука державного управління розуміє соціальне явище, яке розглядається в розвитку, послідовну зміну станів у соціальних системах і підсистемах, соціальних інститутах та організаціях, соціальні зміни в динаміці, поступову зміну певних характеристик соціальної сфери під впливом різних факторів. Значні соціальні зміни в суспільстві відбуваються внаслідок спільних односпрямованих і взаємоузгоджених дій людей, які беруть участь у всіх соціальних процесах.

У широкому розумінні соціальний процес є сукупністю односпрямованих соціальних дій, які можна виокремити із сукупності ін-

ших. Це взаємодія людей або явищ, які відбуваються в організації, структурі груп і змінюють стосунки між людьми чи між складовими спільноти. Здійснюється він під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників, має стійкий порядок взаємодії своїх компонентів, тривалий у часі й спрямований на певний стан об'єкта. Кожен соціальний процес охоплює кілька стадій, які відрізняються за змістом, механізмами, способами зв'язку його елементів. Якісною складовою соціального процесу є соціальні ризики, соціальний розвиток, соціальні проблеми і шанси [21, с. 68].

Найважливішими рисами соціальних процесів є їх загальність і зв'язок із суб'єктом, який здійснює процес. Ніщо не може відбуватися в суспільстві поза соціальним процесом. Перетворення елементів соціальної сфери є причинами і наслідками соціальних процесів як соціальної пам'яті соціуму.

Регулятивна роль держави в управлінні соціальними процесами полягає у системі форм і методів управління цими процесами соціальними ризиками, соціальним розвитком, соціальними проблемами на різних рівнях управління, які забезпечують гармонізацію усіх складових соціальної сфери при досягненні соціальних цілей відповідно до концепції соціально-економічного розвитку суспільства та узгодження економічної і соціальної політики.

Виходячи з розуміння вищенаведеного процесу і беручи за основу принципи ризик-менеджменту, враховуючи рівень соціального самопочуття населення як суб'єктивний індикатор успішності процесу соціально-економічної адаптації населення до мінливої соціальної дійсності, ми пропонуємо таке визначення управління соціальними ризиками – це сукупність методів, прийомів і заходів у процесі оптимального розподілу ресурсів, що дають змогу певною мірою прогнозувати настання ризикових подій і вживати заходів задля їхнього зменшення та забезпечують такий рівень соціальної справедливості, соціальної захищеності громадян, який дасть можливість значно покращити рівень їх життя і добробуту та справлятиме позитивний вплив на соціальне самопочуття населення.

IV. Висновки

Отже, наведені результати дослідження дали змогу виокремити всі складові процесу формування та реалізації державної політики в сфері управління соціальними ризиками, визначити сутність та зв'язок усіх елементів. Тому ми вважаємо доцільним викласти поняття “державна політика у сфері управління соціальними ризиками” в такому розумінні – сукупність повноважних дій та

стратегічно орієнтованих цілей і принципів органів державної влади щодо феномену соціальних ризиків як якісної складової соціально-економічного розвитку суспільства з метою управління соціальними взаємовідносинами і розподілом соціальних ресурсів, стосовно прогнозування і настання ризикових подій, у тому числі й від прийняття управлінських рішень, їх подолання і мінімізації, забезпечення високого рівня соціальної справедливості, соціальної захищеності, покращення рівня життя і добробуту громадян та позитивного впливу на соціальне самопочуття населення, що узгоджується з національними інтересами.

Таким чином, аналіз сутності державної політики щодо практики управління соціальними ризиками показав, що в сучасних умовах глибоких ринкових перетворень для мінімізації, нейтралізації та усунення загроз соціальній стабільності, потрібна ефективна державна політика, яка має стати однією з ключових ланок механізму державного управління, що формується під впливом багатьох чинників. Прогнозування можливості настання соціальних ризиків і дії уряду щодо їх мінімізації та подолання стають пріоритетним напрямом сучасної науки державного управління. Своєчасне визначення соціальних ризиків і стратегія управління ними узгоджуються з національними інтересами соціально орієнтованого громадянського суспільства.

Література

1. Бега А. Аналіз політики : посібник / А. Бега, В. Гнат, О. Сафін. – К. : МЦПД, 2007. – 55 с.
2. Браун П. Посібник з аналізу державної політики / П. Браун ; [пер. з англ. Л. Тарахан]. – К. : Основи, 2000. – 244 с.
3. Веймер Д.Л. Аналіз політики: концепції, практика / Д.Л. Веймер, Е.Р. Вайнінг ; [пер. з англ. І. Дзюби, А. Олійника ; наук. ред. О. Кілієвич]. – К. : Основи, 1998. – 654 с.
4. Вироблення державної політики: рекомендації для України в контексті євроінтеграційного досвіду країн Балтії та Польщі : зб. аналітичних звітів і записок учасників Програми урядового стажування / [укл.: О.І. Кілієвич, В.В. Тертичка]. – К. : К.І.С., 2006. – 388 с.
5. Говлет М. Дослідження державної політики: цикли та підсистеми політики / М. Говлет, М. Рамеш ; [пер. з англ. О. Рябова]. – Л. : Кальварія. – 264 с.
6. Гогвуд Б. Аналіз політики для реального світу / Б. Гогвуд, Л. Ган ; [пер. з англ. А. Олійник ; наук. ред., пер. В. Тертичка]. – К. : Основи, 2004. – 396 с.
7. Дай Т. Основи державної політики / Т. Дай ; [пер. з англ. Г.С. Красноутського ; наук. ред. З.В. Балабаєва]. – О. : Бахва, 2005. – 468 с.

8. Дем'янчук О.П. "Державна політика" та "публічна політика": варіант перехідного періоду / О.П. Дем'янчук // Наукові записки. – 2000. – Т. 18: Політичні науки. – С. 31–36.
9. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні: навч. посіб. / [кол. авт.; за заг. ред. В.А. Ребкала, В.В. Тертички]. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 232 с.
10. Енциклопедичний словник з державного управління / [уклад.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трошціцького, Ю.П. Сурміна]. – К.: НАДУ, 2010. – 820 с.
11. Іванова О.Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти: курс лекцій / О.Л. Іванова; [за ред. Ю.Г. Попсуєнко; Нац. ун-т "Кієво-Могилянська академія, Школа соц. роботи]. – К.: КМ Академія, 2003. – 107 с.
12. Кобець Р. Аналіз політики для потреб лобістської кампанії: навч. посіб. / Р. Кобець. – К.: Фонд Європа ХХІ: Т-во Лева, 2007. – 212 с.
13. Коноплицька Т.О. Соціальні параметри ризиків: автореф. дис. ... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Т.О. Коноплицька. – К., 2006. – 20 с.
14. Концептуальні засади взаємодії політики й управління: навч. посіб. / [авт. кол.: Е.А. Афонін, Я.В. Бережний, О.Л. Валевський та ін.; за заг. ред. В.А. Ребкала, В.А. Шахова, В.В. Голубь, В.М. Козакова]. – К.: НАДУ, 2010. – 300 с.
15. Кравченко Т.В. Визначення та оцінка соціальних ризиків на регіональному рівні / Т.В. Кравченко // Менеджер. Вісник Донецького державного університету управління. – 2009. – № 4 (50). – С. 185–190.
16. Кравченко Т.В. Соціальні ризики та способи їх державного забезпечення / Т.В. Кравченко // Форум молодих науковців Львова: зб. тез конференції, 20 листопада 2009 р. – Л.: Ліга-Прес, 2009. – 227 с.
17. Купрій В. Процес творення державної політики як об'єкт наукових досліджень / В. Купрій // Політичний менеджмент. – 2007. – № 5. – С. 15–32.
18. Кучеренко О.О. Державна політика: теоретико-методологічні засади дослідження процесу формування та здійснення: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01 / О.О. Кучеренко. – К., 2001. – 20 с.
19. Куценко В.І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики): монографія / В.І. Куценко; [за наук. ред. д-ра екон. наук, проф., академіка НАН України Б.М. Данилишина; РВПС України НАН України]. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2008. – 818 с.
20. Логунова М.М. Концептуальні засади аналізу політики: навч. посіб. / М.М. Логунова, В.А. Шахова, М.Ф. Шевченко. – К.: Вид-во УАДУ, 1999. – 160 с.
21. Мартякова Е.В. Методологічні основи інноваційного регулювання соціального розвитку / Е.В. Мартякова // Демографія та соціальна економіка: Науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – К.: НАНУ ІДСД, 2008. – Вип. 1 (9). – С. 63–75.
22. Пал Л. Аналіз державної політики / Л. Пал; [пер. з англ. І. Дзюб]. – К.: Основи, 1999. – 422 с.
23. Парсонс В. Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики / В. Парсонс. – К.: Кієво-Могилянська академія, 2006. – 549 с.
24. Романов В. Вступ до аналізу державної політики: навч. посіб. / В. Романов, О. Рудік, Т. Брус. – К.: Основи, 2001. – 238 с.
25. Солов'єв А.І. Політологія: Політична теорія, політичні технології: учебник для студентів вузів / А.І. Солов'єв. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 559 с.
26. Тертичка В. Аналіз державної політики і політологія / В. Тертичка // Політичний менеджмент. – 2004. – № 6 (9). – С. 3–22.
27. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні / В. Тертичка. – К.: Основи, 2002. – 750 с.
28. Янг Е. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики: практ. посіб. для радників з державної політики у Центральній і Східній Європі / Е. Янг, Л. Куїнн; [пер. з англ. С. Соколик; наук. ред. пер. О. Кілієвич]. – К.: К.І.С., 2003. – 120 с.